

سیره نگاری های خطی فارسی در پاکستان

رضا مصطفوی سبزواری^۱

تألیف کتاب هایی تحت عنوان سیره النبی (ص) و یا عنوان هایی مشابه، از زمانی احساس و معمول شد که یاران پیامبر اکرم (ص) که در حقیقت گنجینه اطلاعات و دانستی های گرانبهایی درباره او بودند، به تدریج رحلت می فرمودند. علاقه مندان و مشتاقان آن بزرگوار، به ویژه نومسلمانان غیر عرب که می خواستند از اسلام و زندگی ایشان اطلاعات بیشتری به دست آورند، به آن دسته از یاران پیامبر اکرم (ص) که زنده مانده بودند و نیز یاران و محشوران آنان و به اصطلاح «تابعین»، رجوع می کردند و اینان برایشان حکم «مرجعیت» پیدا کرده بودند و البته در این میان فرزندان اصحاب پیامبر (ص) و نزدیک ترین یاران و عزیزان آن بزرگوار بیشتر مورد مرجعیت قرار می گرفتند.

اما با همه اشتیاق مردم، تألیف سیره پیامبر اکرم (ص) پس از رحلت ایشان، به جهانی و از جمله علل سیاسی، در سال های نخست شتاب چندانی نداشت و گاه مخالفت هایی نیز با تدوین آن می شد که از آن جمله است خبری که از خالد بن عبدالله القسری، حاکم عراقین، در کتاب الاغانی نقل شده است.^۲

تألیف زندگینامه پیامبر اکرم (ص) در نیمه دوم نخستین سده هجری قمری در مدینه آغاز شد، ولی از آثار سده های اول و اوائل سده دوم اثر مهمی به دست ما نرسیده است.

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه و رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در اسلام آباد.

۲. نک: الاغانی، ابوالفرج اصفهانی.

البته اشتیاق مردم سبب شد دانشمندانی مانند ابن شهاب زهری و ابوالاسود دیم عروه و موسی بن عقبه و محمد بن اسحاق و ابومعشر سندی، به تألیف سیره حضرت رسول (ص) اقدام کنند که جامع‌ترین و مهم‌ترین آنها سیره محمد بن اسحاق (متوفی ۱۵۰ یا ۱۵۱ ق) است که به وسیله ابومحمد عبدالملک بن هشام حمیری نحوی (متوفی ۲۱۸ یا ۲۱۳ ق) خلاصه شده و به سیره ابن هشام شهرت یافته و هم‌اکنون معتبرترین و قدیم‌ترین سیره نبوی محسوب می‌گردد.^۱ محمد بن اسحاق زندگینامه رسول اکرم (ص) را برای چندتن از شاگردان خود و راویان اخبار آن زمان تقریر کرد که از آن جمله یکی هم زیاد بن عبدالله البکایی^۲ (متوفی ۱۸۵ ق) است. شاگرد بکایی به نام ابومحمد عبدالملک بن هشام (متوفی ۱۲۸ ق) که زندگینامه پیامبر را از استاد خود شنید، پس از حذف و اضافاتی، آن را به صورتی که اکنون به سیره رسول الله (ص) یا السیره النبویه (ص) شهرت یافته، تدوین کرده است. کتاب یادشده با روایت ابن هشام در دهه دوم سده هفتم به وسیله یکی از دانشمندان ایرانی اهل ابرقو^۳ به نام رفیع‌الدین اسحاق بن محمد همدانی قاضی ابرقو، از عربی به فارسی برگردانده شد که «با تصحیحات جدید و مقدمه» فاضلانه دکتر اصغر مهدوی در سال ۱۳۶۰ ش، و سپس با تجدیدنظر در سال ۱۳۶۱ ش، به چاپ رسیده است.

نسخه‌های خطی فارسی سیره‌النبی (ص) و البته گاه با اسم‌ها و عنوان‌ها و مفاهیمی مشابه و متعدد، در سراسر جهان بسیار فراوان است و می‌نمایند که فارسی‌زبانان یا فارسی‌دانان مسلمان سراسر جهان، در درازای تاریخ، کتاب‌های زیادی درباره زندگی پیامبر بزرگ اسلام (ص) به رشته تحریر درآورده‌اند که نسخه‌های خطی آنها هم‌اکنون زینت بخش گنجینه‌های نسخه‌های خطی جهان‌اند.

از جمله گنجینه‌های یادشده، کتابخانه‌های شبه قاره پاکستان و هند هستند که نسخه‌های خطی فراوان سیره‌النبی نیز هم‌اکنون در آنها نگهداری می‌شوند.

توجه به تنوع اسم‌ها و عنوان‌های کتاب‌های مربوط به سیره‌النبی و شرح احوال و خصوصیات و کارهای پیامبر اکرم (ص) در شبه‌قاره، می‌نمایند که در طول تاریخ دوره اسلامی توجه به زوایا و گوشه‌ها و ویژگی‌های خاص آن حضرت تا چه اندازه مورد توجه

۱. سیره رسول الله، عباس زریاب خوب، سروش، تهران ۱۳۷۰ ش، ج ۱، ص ۱۸. سیره نبویه هفتم

۲. بکایی منسوب به قبیله بگا.

۳. از بخش‌های شهرستان یزد.

مسلمانان شبه قاره قرار داشته و علاقه مندی های آنان به اسلام و بانی آن تا چه حد ایشان را به کنجکاوی در این زمینه وامی داشته است.

فهرست نام های برگزیده در موضوع سیره النبی در شبه قاره در این مختصر نمی گنجد و تنها می توان به معدودی از این عنوان ها اشاره کرد. یادآوری می شود که گاه بعضی از عنوان های زیر به کرات و به وسیله چندین نویسنده و در جاهای مختلف انتخاب و تحریر یافته اند:

الشمایل النبویة والخصایص المصطفویة،^۱ ترجمه شمایل النبی،^۲ ترجمه منظوم شمایل النبی،^۳ شرح شمایل النبی،^۴ ترجمه شمایل ترمذی،^۵ شرح شمایل ترمذی،^۶ زبدة شرح شمایل،^۷ نور ایمان،^۸ نظم الشمایل،^۹ ثمر الشمایل،^{۱۰} اشرف الوسائل فی شرح الشمایل،^{۱۱} کشف الشمایل،^{۱۲} خیر الفضایل،^{۱۳} نور معرفت،^{۱۴} ترجمه الشفاء فی تعریف حقوق المصطفی،^{۱۵} عین الوفاء،^{۱۶} شرح الشفافی شرف المصطفی،^{۱۷} مطالع الانوار فی ترجمه الآثار،^{۱۸} ترجمه مولود المصطفی،^{۱۹} ترجمه سیر سیدالایرار،^{۲۰} ترجمه المتقی فی سیرة المصطفی،^{۲۱} نهاية المسؤول فی درایة الرسول،^{۲۲} بهجة المباحج،^{۲۳} محاضر السیر فی احوال سیدالسیر،^{۲۴} سلوة القلوب،^{۲۵} سفر السعادة،^{۲۶} منتخب سفر السعادة،^{۲۷} طریق التویم فی شرح صراط المستقیم،^{۲۸} درج الدرر و درج الفرر فی بیان میلاد سیدالبشر،^{۲۹} نزهة الایرار و نخبة الاخیار فی سیرة النبی المختار،^{۳۰} شواهد النبوة لتقویة اهل الفتوة،^{۳۱} احوال پیامبر،^{۳۲} روضة الاحباب فی سیر النبی والآل

۱. فهرست مشترک نسخه های خطی پاکستان، احمد منزوی، ج ۱۰، ص ۱۹۲.

۲. همان، ص ۱۹۳.

۳. همان، همانجا.

۴. همان، همانجا.

۵. همان، همانجا.

۶. همان، همانجا.

۷. همان، ص ۲۰۱.

۸. همان، همانجا.

۹. همان، ص ۲۰۶.

۱۰. همان، ص ۲۰۹.

۱۱. همان، ص ۲۰۹.

۱۲. همان، ص ۲۱۵.

۱۳. همان، همانجا.

۱۴. همان، همانجا.

۱۵. همان، ص ۲۱۹.

۱۶. همان، ص ۲۲۱.

۱۷. همان، ص ۲۲۶.

۱۸. همان، ص ۲۲۶.

والاصحاب،^١ معارج النبوة في مدارج الفتوة،^٢ معراج النبوة،^٣ سيرت مصطفى،^٤ آثار احمدى،^٥ مغازى النبي،^٦ ميلاد رسول،^٧ يفاير نامه،^٨ آداب لباس سيد البشر،^٩ حيلة حضرت سيد المرسلين،^{١٠} مدارج النبوة،^{١١} مطلع الانوار و مخزن الاسرار،^{١٢} طريق القويم (شرح سفر السعادة)،^{١٣} زبدة شرح شاميل،^{١٤} نغمة الاخبار،^{١٥} حيلة رسالت مآب،^{١٦} خصايص احمد مصطفى،^{١٧} انيس العاشقين،^{١٨} اثر الجواهر في تلخيص سير ابي الطيب والظاهر،^{١٩} نبي نامه،^{٢٠} مولود شريف،^{٢١} باقيات الصالحات في ذكر الأزواج الطاهرات،^{٢٢} تحفة المسلمين في تقدير مهود امهات المسلمين،^{٢٣} حديقة الصفا في اسماء المصطفى،^{٢٤} حيلة مبارك،^{٢٥} خلاصة فصاحت،^{٢٦} رسالة كبير،^{٢٧} فتح القوى في نسب النبي،^{٢٨} وسيلة الغرب الى جناب الحبيب،^{٢٩} وسيلة الفقير في شرح اسماء الرسول البشير،^{٣٠} صحيفة المتقين و منهج اليقين،^{٣١} معارف الانوار في بيان فضائل سيد الابرار،^{٣٢} حفظ الايمان،^{٣٣} وسيلة الوصول الى ديار الرسول،^{٣٤} سراج المجلس،^{٣٥} شمس الضحى،^{٣٦} تحفة محمدى،^{٣٧} سلوى الكتيب بذكر الحبيب،^{٣٨} شجرة الانساب،^{٣٩} حلية مبارك،^{٤٠} جامع المعجزات،^{٤١} وقفات نامه،^{٤٢} مولود شريف خاتم النبيين،^{٤٣}

٢. همان، ص ٢٣٥.

٣. همان، همانجا.

٤. همان، ص ٢٦٠.

٥. همان، ص ٢٦٨.

٦. همان، ص ٢٧١.

٧. همان، ص ٢٧٥.

٨. همان، همانجا.

٩. همان، ص ٢٧٨.

١٠. همان، ص ٢٧٩.

١١. همان، ص ٢٩١.

١٢. همان، همانجا.

١٣. همان، همانجا.

١٤. همان، همانجا.

١٥. همان، همانجا.

١٦. همان، همانجا.

١٧. همان، ص ٢٩٧.

١٨. همان، ص ٣٠١.

١٩. همان، ص ٣٠٥.

٢٠. همان، ص ٣١٠.

٢١. همان، ص ٣١٢.

٢٢. همان، ص ٣١٤.

١. همان، ص ٢٢٧.

٢. همان، ص ٢٤٦.

٣. همان، ص ٢٤٧.

٤. همان، ص ٢٦٢.

٥. همان، ص ٢٦٩.

٦. همان، ص ٢٧٣.

٧. همان، ص ٢٧٦.

٨. همان، ص ٢٧٧.

٩. همان، همانجا.

١٠. همان، ص ٢٨٥.

١١. همان، ص ٢٩٢.

١٢. همان، ص ٢٩٣.

١٣. همان، ص ٢٩٤.

١٤. همان، ص ٢٩٥.

١٥. همان، ص ٢٩٦.

١٦. همان، همانجا.

١٧. همان، ص ٢٩٨.

١٨. همان، ص ٣٠٣.

١٩. همان، ص ٣٠٨.

٢٠. همان، همانجا.

٢١. همان، همانجا.

٢٢. همان، ص ٣١٧.

خیر الوصال،^۱ معجزات خاص،^۲ تحفه رسولیه،^۳ حلیه محبوب خدای،^۴ خلق نبی پاک،^۵ الشرح اللطیف للمولد الشریف،^۶ تحقیق اللغات و تصحیح الکلمات فی اسماء اجداد سید الکائنات،^۷ خصائص اعظم،^۸ علم الهدا فی حلیه الرسول المقتدا،^۹ نور ایمان،^{۱۰} معجزات نبوی،^{۱۱} انوار المشرقین،^{۱۲} جامع المعجزات،^{۱۳} آفرینش نامه.^{۱۴}

کتابخانه گنج بخش مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان وابسته به رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در اسلام آباد بسیاری از نسخه های خطی فارسی را در موضوع سیره النبی نگهداری می کند و این نسخه ها، که بعضاً نیز منحصر به فردند و هنوز به زیور چاپ آراسته نشده اند، همواره می توانند مورد مراجعه سیره نگاران ر اهل فضل و تحقیق قرار گیرند. نام بعضی از آن نسخه ها بدین شرح است.

۱. اشرف الوسایل فی شرح الشامیل (به شماره ۵۴۷۱) از صفی الله بن عبدالله دهلوی بخارایی، این نسخه شرح من شمایل النبی (ص) از ترمذی است. شارح از مریدان شیخ عبدالحق محدث دهلوی بوده است. این نسخه ۵۳۸ صفحه دارد.

۲. سیره النبی (ص) یا میلاد رسول الله (ص) به (شماره ۱۴۷۰) ظاهراً از محمود بن محمد بن اسماعیل المتطیب انصاری (صص ۲۷۷-۷۹۷ مجموعه).

۳. سیر النبی (ص) یا تاریخ پیامبر اسلام (ص)، مشتمل بر قسم ها و ابواب: بابی در بیان منتقل شدن نور محمدی، بابی در مدت ظاهر شدن حمل آن حضرت، در ذکر اولاد آن حضرت، حوادثی که در شب ولادت ظاهر شد، آبا و امهات پیامبر (ص) و بالأخره در ذکر امارات نبوت (ص) (شماره نسخه ۶۱۵۵).

۴. سیره النبی (ص) در ۲۱ فصل، از میلاد تا رحلت و در آخر، بنای کعبه (شماره نسخه ۴۴۴).

۵. حدیقه الصفا فی اسماء المصطفی (ص). از محمد هاشم بن عبدالغفور سندی، یا شرح

۱. همان، همانجا.	۲. همان، ص ۳۱۸.
۳. همان، ص ۴۲۲.	۴. همان، ص ۴۲۵.
۵. همان، ص ۴۲۷.	۶. همان، همانجا.
۷. همان، ص ۴۳۰.	۸. همان، ص ۴۳۲.
۹. همان، ص ۴۳۴.	۱۰. همان، ص ۴۳۴.
۱۱. همان، ص ۴۳۸.	۱۲. همان، ص ۴۴۰.
۱۳. همان، ص ۴۳۵.	۱۴. همان، ص ۴۳۹.

بر برخی از نام‌های پیامبر اسلام(ص). یک مقدمه و «سه فایده» دارد (صص ۶۷-۷۲ مجموعه، شماره: نسخه ۳۵۶۶).

۶. حلیة مبارک، سیرة النبی(ص). منظومه‌ای است در ۴۶ بیت از عبید (شماره: نسخه ۲۱۵۱) نیز حلیة مبارک از محمد هاشم توی سندی، نثر و نظم، تاریخ نسخه ۱۲۲۳ ق (صص ۹-۲ مجموعه، شماره: نسخه ۴۱۸۷). نیز حلیة محبوب از غلام محی‌الدین قسری به نظم و نثر، تألیف در ۱۲۲۵ ق. ظاهراً آن را تحفة رسولیه نیز نامیده‌اند (صص ۱۱۴-۱۰۷ مجموعه، شماره: نسخه ۳۱۲۸) نسخه دیگر نیز یکی به شماره ۴۹۹۳ (صص ۱۳-۱ مجموعه) و دیگری به شماره ۵۶۷۵ (صص ۷-۱ مجموعه).

۷. روضة الاحباب فی سیرة النبی والآل والاصحاب، از عطاءالله بن فضل‌الله جمال حسینی دشتکی شیرازی. بر اساس «مقصد» تقسیم شده و سه مقصد دارد و به نام امیرعلشیر نوایی است. مقصد یکم: سرگذشت پیامبر(ص)، چند باب دارد و هر باب درباره موضوعی از آن حضرت است: نسب آن مروره، ولادت، غزوات، زنان، فرزندان، فضایل، معجزات، اوصاف و شمایل، عبادت، لباس، خوراک، نوشیدنی‌های، خصوصیات، خادمان و موالی، عاملان مانند مردان و زنان، محدثان، تابعان، تبع تابعان و نیز گروه‌ها و اولیایی که بعد از تابعان بوده‌اند. از این نسخه، نسخه‌هایی موجود است که بعضی چاپ شده است. شماره: نسخه‌ها: ۱۱۲۷، ۱۳۷۰، ۵۶۸۴، ۴۰۴۷، ۵۸، و نیز در مجموعه‌ها منتخباتی از آن موجود است.

۸. سیرة النبی(ص)، از نورالدین ابوسعید پورانی هروی، مشتمل بر دیباچه، و خاتمه و چند باب و فصل: در بیان نورمحمدی، نخستین آفریده، ذکر ولادت آن حضرت(ص)، احوال آن حضرت از شیرخوارگی تا بعثت، حلیمه و شیر دادن آن حضرت(ص)، وقایع سال چهارم، ولادت و آغاز وحی، از پیامبری تا هجرت، دعوت به اسلام و نخستین کسی که ایمان آورد، رسیدن به مدینه و استقبال مردم در مدینه، احوال آن حضرت از ولادت تا وفات آن حضرت(ص)، سال اول تا یازدهم هجرت (۲۵۰ ص، شماره: نسخه ۴۸۰۸).

۹. سیرة النبی(ص) یا حلیة النبی(ص) از احمد بهاء‌الدین بن یعقوب. ظاهراً ترجمه‌ای است از کتاب بسیار ارزنده الشفاء فی تعریف الحقوق المصطفی از ابوالفضل عیاض بن موسی یحصبی (به عربی). تقسیمات این نسخه شامل ذکر ولادت رسول(ص)، ذکر اسماء رسول(ص)، ذکر اولاد رسول(ص)، ذکر ازواج رسول(ص)، و ذکر اصحاب رسول است (صص ۱۱۹-۱۸۰ مجموعه، شماره: ۴۴۱۶).

۱۰. سیره النبی (ص). نام مصنف معلوم نیست. عنوان‌های آن با «فصل» است. درباره نمازهای آن حضرت، استشاره و مشورت فرمودن، قریش عهد خرد را شکستن، اختلاف وقت در حج، در بیان حلیه آن حضرت، نمازهای دیگر، روزه (صیام)، عقیقه، معالجات، سواری، سلام و بار دیگر معالجات، گله و گله‌داری و گوسفندداری و...، ۱۵۲ ص، شماره نسخه ۶۳۲۰).

۱۱. سیره النبی (ص) (منظوم). این نسخه بیشتر درباره معجزات آن حضرت است؛ از معجزه اول، شق شدن ماه، به همین ترتیب تا معجزه بیستم؛ و بعد در بیان خلق آن حضرت، درباره حضرت عایشه، درباره محبت و اشفاق آن حضرت (ص) به امام حسین (ع) و امام حسن (ع)، و همچنین محبت آن حضرت (ص) به صبیان، حلم آن حضرت (ص)، مشروبات آن حضرت (ص)، منام (خواب‌های آن حضرت (ص))، لباس آن حضرت (ص)، انگشتری آن حضرت (ص)، نعلین آن حضرت (ص) (۵۳۰ ص، شماره نسخه ۲۹۲۴).

۱۲. سیره النبی (ص) (منظوم). مؤلف ناشناخته از قرن سیزدهم هجری (حصص ۱۰۳-۲۲۹، مجموعه شماره ۶). عنوان‌ها: آبستنی آمنه، ولادت پیامبر (ص)، شیرخوارگی، سپردن به جدش، توطئه‌ها برای کشتن آن حضرت (ص)، هشت سالگی، بیست و پنج سالگی، چهل سالگی، بعثت، و غزوات (شماره نسخه ۳۷۹۷).

۱۳. سیرت النبی (ص) یا شمایل النبی (ص)، از ابو عیسی محمد بن عیسی ترمذی (اصل متن)، ترجمه از مصلح الدین محمد بن محمد لاری. مشتمل بر دو دیباچه (دیباچه متن، مترجم) و مقدمه مؤلف. باب‌ها: خلقت رسول‌الله (ص)، در خلق پیامبر (ص)، حدیث اخلاق او، درباره اشکال و صور پیامبر (ص)، ادراک و بصر و سماع و شم و لمس پیامبر (ص) (۲۰۶ ص، شماره نسخه ۲۳۷۱ و ۲۷۶ ص، شماره نسخه ۳۳۸۵).

۱۴. سیره النبی (ص) (شمایل النبی (ص)) از حاجی محمد کشمیری. نثر شیوای فارسی دارد. شامل همان مطالب عمومی و خصوصی درباره آن حضرت. سه نسخه در کتابخانه گنج‌بخش موجود است: جزو مجموعه (حصص ۱-۳۶۹، شماره نسخه ۴۲۲۷)، نسخه مستقل (۳۷۸ ص، شماره نسخه ۶۲۰۳).

۱۵. سیره النبی (ص)، اخلاص المصطفی (ص)، شرح شمایل النبی (ص). متن اصلی از ترمذی، ترجمه و شرح از عبدالهادی بن محمد معصم در زمان اورنگ زیب پادشاه مغول هند. مطالب آن - با استناد بسیار به احادیث - از آفرینش پیامبر تا رحلت است و ضمناً

- درباره خلق عظیم حضرت رسول (ص) نیز بحث شده است: دو نسخه: یکی ۴۶۲ ص، شماره نسخه ۳۶۷؛ دیگری ۶۵۲ ص، شماره نسخه ۸۰۹۶.
۱۶. سیره النبی (ص)، زبدة شرح شمایل، خیر الاطوار و واقعات سید ابرار (ص). متن از ترمذی. مترجمان و شارحان آن معلوم نیستند، اما از «عیدالله» و «فقراى احمدی» نام برده شده است. تقسیمات آن بر «صحیفه» است. صحیفه اول، خیر الاطوار است که به حروف ابجد ۱۰۵۸ ق می شود. صحیفه دوم واقعات سید ابرار است که این هم به تاریخ ابجد ۱۰۵۸ ق است. این تألیف در سال بیست و یکم جلوس شاهجهان تألیف شده است و ۵۶ باب دارد؛ از جمله باب ما جاء فی خلق النبی (ص)، باب ما جاء فی خاتم النبوت (ص)، باب ما جاء فی شعر الرسول (ص)، ترحل (شانه کردن) رسول (ص)، شیب (پیری و سفیدموی) رسول (ص)، خف (موزه) رسول (ص)، درع رسول (ص)، میوه خوردن رسول (ص)، عبادت رسول (ص)، حجامت کردن رسول (ص)، باب ما جاء فی میراث الرسول (ص)، باب ما جاء فی رؤیة النبی (ص). درباره واقعات نیز تحت عنوان «واقعه» بسیاری از وقایع رسول الله (ص) آورده شده است (۸۳۲ ص، شماره نسخه ۱۰۶۳).
۱۷. سیره النبی (ص)، از نظام الدین محمد بن محمد خجندی اشنابادی. پنجاه و شش باب دارد در آفرینش رسول، و تقسیمات آن مانند متن بالاست و یک باب بیشتر با عنوان «دیدن و زیارت کردن ایشان در خواب» دارد (۸۰۳ ص، شماره نسخه ها ۴۳۹ و ۴۲۵۲).
۱۸. شواهد النبوة لتقوية اهل الفتوة، از عبدالرحمن جامی، تقسیمات آن بر «رکن» است در نسخه به شماره های ۶۹۲ و ۱۴۵۷ به ترتیب ۴۳۹ ص و ۵۱۰ ص.
۱۹. محاضر السیر فی احوال سید البشر. نسخه ای نفیس از شاه داعی الی الله شیرازی (صص ۵۱۸-۲۳۱ مجموعه، شماره نسخه ۸۴۹). شایعات نرسید
۲۰. معارج النبوة فی مدارج الفتوة، از معین مسکین هروی (تقریباً ۱۰۰ نسخه در کتابخانه گنج بخش موجود است).
۲۱. معجزات حضرت محمد (ص). ۱۴ ص، شماره نسخه ۷۹۷۴.
۲۲. معجزات النبی (ص). شماره نسخه ۵۹۹۸.
۲۳. مغازی النبی (ص)، از یعقوب صرفی کشمیری. حمد خدا، نعت رسول، منقبت میرسیدعلی همدانی، منقبت کمال الدین حسین خوارزمی (۴۶۸ ص، شماره نسخه ۱۴۸۰).
۲۴. نزهة الابرار و نخبة الاخيار فی سيرة النبی المختار، از محمود بن محمد المطیب لاری با نثر فارسی روان، شامل مقدمه، فصل (ج ۱ و ج ۲، ۷۲۶ ص).

۲۵. نب‌نامه پیامبر(ص). در دو نسخه به شماره‌های ۲۱۲۴ و ۳۱۷۰ و شماره صفحه‌های ۱۸-۱، و نیز ص ۹۰۱ مجموعه.
۲۶. نود و نه نام رسول(ص). (صص ۴۸-۴۹۶ مجموعه، شماره نسخه ۱۹۲۶).
۲۷. نورنامه، آفرینش نامه.
۲۸. رمیلة الوصول الی دیار الرسول(ص). فضل و خلق و شرح عبادات و رسایل او. تقسیمات آن بر «باب» است (۱۹۸ ص، شماره نسخه ۶۰۸).
۲۹. وفات نامه پیامبر (حدود بیست نسخه آن در کتابخانه گنج‌بخش موجود است).
- یادآوری می‌شود که صدها نسخه به نام‌های خاص درباره حضرت رسول اکرم(ص) و نیز منظومه‌های بسیار به زبان‌های فارسی و عربی و اردو و پنجابی و پشتو و سرائیکی و سندی و عربی نیز در کتابخانه گنج‌بخش مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان وابسته به رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موجود است که برای مطالعه یا تصحیح و انتشار در دسترس علاقه‌مندان قرار دارند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی